

СТАНОВИЩЕ

**на дисертационен труд на тема
„Формиране на социална компетентност
чрез българския фолклор 1.-4. клас“**

Докторант: Жана Пламенова Колева

Форма на обучение: редовна

за присъждане на образователната и научна степен доктор

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика

**Автор на становището: проф. д-р Марина Колева Николова
(ТУ-София; Инженерно-педагогически факултет-Сливен)**

(Заповед № 3059 от 12.07.2024 г. на Ректора на Тракийски университет Стара Загора)

1. Биографични данни на кандидата

От запознаването ми с представеното от кандидата Жана Колева CV, става ясно, че тя е завършила през 2018 г. специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в Тракийски университет – Стара Загора. През 2019 г. в същия университет завършва магистратура същата специалност. От 2000 г. е докторант в Тракийски университет. Жана Колева е работи като учител начален етап на основното образование от септември 2018 г. до момента. За периода юни 2017 г. до декември 2023 г. тя има придобита Пета професионално-квалификационна степен и е повишила квалификацията си в шест курса.

Кандидатът владее на добро ниво английски език.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Формиране на социална компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас“ е структуриран във въведение, три глави, заключение и изводи, приноси на дисертационния труд, литература и приложения.

Дисертационният труд е в обем от 366 страници, като 168 страници са основен текст, а останалите са литература и приложения.

Представен е списък от 117 литературни източници, от тях 106 са кирилица и 11 на латиница. Цитирани са научни трудове на български и чуждестранни учени, монографии и статии в български и чуждестранни списания и научни форуми.

Структурата на представеното дисертационно изследване съответства напълно на изискванията за този вид научен труд.

Във въведението е обоснован изборът на тема за дисертационно изследване. Подчертана е необходимостта от формиране на умения като търпение, упоритост, социална компетентност и дори умения за ежедневно общуване. Направена е връзка с народния фолклор като тематичен акцент в обучението, чрез който да се формира социалната компетентност у учениците в начален етап на образование.

Първа глава „Теоретична обосновка на проблема“ е представен в обем от 60 страници и представлява един задълбочен анализ на проучена от автора научна литература от доказани наши и чужди автори по изследваната тема. Докторант Жана Колева много обстойно, аналитично и професионално е представила базовите категории и понятия, свързани с изследвания проблем. Разгледала е всички основни понятия, относими към разглежданата проблематика. Специален акцент е поставен при разглеждането на българския фолклор и социалната компетентност. Изследвана е връзката и влиянието на народното творчество в учебното съдържание в обучението на учениците от 1.-4. клас и конкретно по учебните предмети български език и литература, физическо възпитание и спорт, човекът и обществото, човекът и природата, изобразително изкуство и музика. Първа глава завършва с разглеждане на възможностите за реализиране на процеса за формиране на социална компетентност чрез българския фолклор.

Концептуалната рамка на изследването е разработен във втора глава. Стъпвайки на приетите формулировки на основните понятия от темата на изследвания проблем, авторът Жана Колева много коректно и точно е формулирала отделните компоненти на концептуалната рамка. Характерът на изследването е теоретико-приложен. Акцент е поставен върху актуален проблем, свързани с формиране на социална компетентност чрез българския фолклор.

По мое мнение много ясно и точно са формулирани обектът, предметът, целта и хипотезата на изследването. За провеждане на изследването е направен избор на напълно подходящи научноизследователски методи, приложени в определена последователност.

В познавателното поле на педагогиката, авторът Ж. Колева избира за обект на изследване социалните компетентности на учениците, формирани чрез интегративна технология за представяне на българския фолклор в процеса на обучение по конкретизирани учебни предмети в начален етап на основната образователна степен.

На основата на обекта на изследването е формулиран и неговия предмет - конкретни области от учебно съдържание, приложими в обучението в начален етап на основно образователна степен за интегративно представяне на

българския фолклор, формиращи социална компетентност и национална идентичност.

Докторантът си поставя за цел на изследването да се проучат възможностите за формиране на социални компетентности в процеса на интегриране на българския фолклор в различните учебни предмети от началното училище, както и да се разработи и апробира технология за формиране на тези компетентности в процеса на обучение. За постигането ѝ са формулирани четири конкретни изследователски задачи.

Хипотезата е изградена на основата на допускането от автора, че учебното съдържание, включващо българско народно творчество съдържа необходимите предпоставки за системно използване на интегративна технология в обучението, която ще съдейства за формиране на социални компетентности у учениците.

Формулирани са четири критерии с по пет показателя за оценяване на резултатите от проведеното изследване.

За апробирането на създадения за целите на дисертационната работа дидактически модел за формиране на социална компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас е подбрана изследователска извадка от 83 ученика от 4. клас, разделени в контролна и експериментална група.

Изследователската методика включва следните методи: контент-анализ Въпросник на Айзенк, педагогически експеримент, наблюдение, моделиране на ситуации, експертна оценка, математико-статистически метод за обработка на получените резултати.

Педагогическият експеримент е реализиран през учебната 2021/2022 г. по време на обучението на учениците по учебните предмети от учебната програма и в извънкласни дейности на учениците. Използвана е интегративна технология в двата учебни срока на посочената година, като във всеки от тях са проведени по два учебни часа по учебните предмети български език и литература, изобразително изкуство, музика, физическо възпитание и спорт; по един учебен час по човекът и обществото и два комбинирани урока в извънкласните дейности.

В началото на експеримента, авторът е използвал въпросник за отчитане на началното ниво на формирана социална компетентност у учениците от изследователската извадка. Във всеки от класовете, по време на извънкласните дейности е използван метод „моделиране на ситуации“ в присъствието експертни лица в четири поредни дни. По време на моделирането на ситуации се провеждат изследователските методи „наблюдение“ и „експертна оценка“. Последният е използван в заключителния етап, за да се установи резултатът от експерименталната работа в двете групи.

Авторът Ж. Колева представя теоретично и експериментално изследване, насочено към изучаване на съществени въпроси, свързани с прилагането на авторския си модел и доказване, че учебното съдържание, включващо българско народно творчество съдържа необходимите предпоставки за системно използване на интегративна технология в обучението, която ще съдейства за формиране на социални компетентности у учениците.

В трета глава „Представяне и анализ на резултатите“ е направен многостранен и задълбочен анализ на всеки един от неговите етапи и завършва с изводи, в които се обобщават получените резултати. Анализът е представен и на основата на сравнение и съпоставка от изследването на отделните компоненти от процеса на изграждане на социална компетентност.

Резултатите от проведеното изследване са представени в 32 графики и 14 таблици, което улеснява тяхното по-точно възприемане и представя отлично връзките и зависимостите в сравнителен аспект.

3. Характеристика на автореферата

Авторефератът напълно съответства на дисертационния труд и представя в съкратен вид неговото съдържание. Много ясно отразява извършената научно-изследователска и приложна дейност на докторанта.

4. Научни приноси

Подкрепям убедено представените от кандидата приноси моменти, разделени в две групи: Приноси с теоретико-методологичен характер и Приноси с практико-приложен характер.

Считам, че значимостта на дисертационния труд може да се търси в различни аспекти, но за мен той е ценен за научното познание най-вече с разработения авторски модел и по-конкретно конструираната педагогическа технология за формиране на социални компетентности на учениците в начален етап на основна образователна степен, базирана на интегративния подход, който транслира български фолклор в конкретни учебни предмети.

Научната продукция на Ж. Колева за получаване на ОНС „Доктор“ напълно удовлетворява минимални изисквани точки по групи показатели за ОНС „Доктор“.

5. Публикации и участия в научни форуми

В областта на разработваната дисертационна теза са посочени 6 заглавия. Те са посветени на конкретни въпроси, свързани с разработваната докторска работа. Публикувани са в периода 2019 г. – 2024 г.

Езикът и стилът на изложението в дисертацията и публикациите, според мен отговарят на дидактико-лингвистичните изисквания и се отличава със своята достъпност и интегративност.

6. Критични бележки, препоръки, въпроси

Към докторант Жана Колева имам една препоръка (по-скоро пожелание): Насочете публикуването на своите статии и извън страната. Това ще Ви направи разпознаваем учен и зад пределите на България.

7. Заключение

Предложеният дисертационен труд на тема „Формиране на социална компетентност чрез българския фолклор 1.-4. клас“ с автор Жана Пламенова Колева напълно отговаря на изискванията на закона за РАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да се присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Жана Пламенова Колева в Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, специалност Предучилищна и начална училищна педагогика.

Дата: 06.08.2024 г.
гр. Сливен

Член на научното жури:
(проф. д-р Марина Николова)

OPINION

of a dissertation on a topic

„Formation of social competence

through Bulgarian folklore 1.-4. Class“

PhD student: **Zhana Plamenova Koleva**

Form of education: regular

for awarding the educational and scientific degree doctor

Field of higher education: 1. Pedagogical sciences

Professional direction: 1.2. Pedagogy

Scientific specialty: Theory of education and didactics

Author of the opinion: Prof. Marina Nikolova, PhD.

(TU-Sofia; Faculty of Engineering and Pedagogy-Sliven)

(Order No. 3059 of 12.07.2024 of the Rector of Thrace University Stara Zagora)

1. Biographical data of the candidate

From my acquaintance with the CV presented by the candidate Zhana Koleva, it is clear that she graduated in 2018 from the specialty "Preschool and Elementary School Pedagogy" at the University of Thrace - Stara Zagora. In 2019, he graduated from the same university with a master's degree in the same specialty. Since 2000, he has been a doctoral student at Thrace University. Zhana Koleva has been working as a teacher at the primary stage of primary education since September 2018 until now. For the period from June 2017 to December 2023, she has acquired the Fifth professional-qualification degree and has increased her qualification in six courses.

The candidate has a good command of the English language.

2. Characteristics of the dissertation work

The dissertation work on the topic "Formation of social competence through Bulgarian folklore 1.-4. class" is structured into an introduction, three chapters, conclusion and conclusions, contributions of the dissertation, literature and appendices.

The dissertation is 366 pages long, with 168 pages being the main text and the rest being literature and appendices. A list of 117 literary sources is presented, of which 106 are in Cyrillic and 11 in Latin. Scientific works of Bulgarian and foreign scientists, monographs and articles in Bulgarian and foreign magazines and scientific forums are cited. The structure of the presented dissertation study fully corresponds to the requirements for this type of scientific work. In the introduction, the choice of topic for dissertation research is justified. The need to develop skills such as patience, persistence, social competence and even daily communication skills is emphasized. A connection was made with folk folklore as a thematic

emphasis in education, through which to form the social competence of students in the initial stage of education.

The first chapter "Theoretical justification of the problem" is presented in a volume of 60 pages and represents an in-depth analysis of the scientific literature studied by the author from proven domestic and foreign authors on the researched topic. Doctoral student Zhana Koleva very thoroughly, analytically and professionally presented the basic categories and concepts related to the researched problem. She examined all the main concepts related to the issue under consideration. Special emphasis is placed on the examination of Bulgarian folklore and social competence. The relationship and influence of folk art in the educational content of the education of students from 1.-4. class and specifically in the subjects of Bulgarian language and literature, physical education and sports, man and society, man and nature, fine art and music. The first chapter ends with an examination of the possibilities for realizing the process of forming social competence through Bulgarian folklore.

The conceptual framework of the study is developed in the second chapter. Following the accepted formulations of the main concepts of the topic of the researched problem, the author Zhana Koleva very correctly and accurately formulates the individual components of the conceptual framework. The nature of the research is theoretical-applied. Emphasis is placed on a current problem related to the formation of social competence through Bulgarian folklore.

In my opinion, the object, the subject, the purpose and the hypothesis of the research are very clearly and precisely formulated. To conduct the research, a selection of completely appropriate scientific research methods, applied in a certain sequence, was made. In the cognitive field of pedagogy, the author Zh. Koleva chooses as an object of research the social competences of students, formed through integrative technology for the presentation of Bulgarian folklore in the process of learning specific subjects in the initial stage of the basic educational level.

Based on the object of the research, its subject is formulated - specific areas of educational content, applicable in the initial stage of primary education for an integrative presentation of Bulgarian folklore, forming social competence and national identity.

The goal of the doctoral student's research is to study the possibilities of forming social competences in the process of integrating Bulgarian folklore in the various subjects of primary school, as well as to develop and approve technology for the formation of these competences in the learning process. To achieve it, four specific research tasks have been formulated. The hypothesis is built but the basis of the author's assumption that the educational content, including Bulgarian folk art, contains the necessary prerequisites for the systematic use of integrative technology

in education, which will contribute to the formation of social competences among students.

Four criteria with five indicators each were formulated for evaluating the results of the conducted research. For the testing of the didactic model created for the purposes of the dissertation work for the formation of social competence through Bulgarian folklore 1.-4. class is a selected research sample of 83 students of the 4th grade, divided into a control and an experimental group. The research methodology includes the following methods: content analysis, Eysenck Questionnaire, pedagogical experiment, observation, modeling of situations, expert assessment, mathematical-statistical method for processing the obtained results.

The pedagogical experiment was implemented in the academic year 2021/2022 during the education of the students in the subjects of the curriculum and in extracurricular activities of the students. Integrative technology was used in the two academic terms of the specified year, and in each of them two lessons were held in the subjects of Bulgarian language and literature, fine arts, music, physical education and sports; one lesson in Man and Society and two combined lessons in extracurricular activities. At the beginning of the experiment, the author used a questionnaire to report the initial level of formed social competence in the students of the research sample. In each of the classes, during extracurricular activities, the "situation modeling" method was used in the presence of experts on four consecutive days. During the modeling of situations, the research methods "observation" and "expert evaluation" are conducted. The latter was used in the final stage to establish the outcome of the experimental work in both groups. The author Zh. Koleva presents a theoretical and experimental study aimed at studying essential issues related to the application of his author's model and proving that the educational content, including Bulgarian folk art, contains the necessary prerequisites for the systematic use of integrative technology in education, which will assist for the formation of social competences in students. In the third chapter, "Presentation and analysis of the results", a multifaceted and in-depth analysis of each of its stages is made and ends with conclusions summarizing the results obtained. The analysis is also presented on the basis of a comparison and comparison of the study of the individual components of the process of building social competence.

The results of the conducted research are presented in 32 graphs and 14 tables, which facilitates their more accurate perception and perfectly presents the connections and dependencies in a comparative aspect.

3. Characteristics of the auto-reference

The abstract fully corresponds to the dissertation work and presents its content in abbreviated form. It very clearly reflects the scientific research and applied activity of the doctoral student.

4. Scientific contributions

I strongly support the contributions presented by the candidate, divided into two groups: Contributions of a theoretical-methodological nature and Contributions of a practical-applied nature.

I believe that the significance of the dissertation work can be sought in various aspects, but for me it is valuable for scientific knowledge, especially with the developed author's model and, more specifically, the constructed pedagogical technology for the formation of social competences of students in the initial stage of basic degree based on the integrative approach, which translates Bulgarian folklore into specific subjects.

The scientific production of Zh. Komeva for obtaining the Doctor's degree fully satisfies the minimum required points by groups of indicators for the Doctor's degree.

5. Publications and participation in scientific forums

In the area of the dissertation thesis being developed, 6 titles are indicated. They are dedicated to specific issues related to the doctoral work being developed. They were published in the period 2019-2024.

The language and style of presentation in the dissertation and publications, in my opinion, meet the didactic-linguistic requirements and is distinguished by its accessibility and integrativeness.

6. Critical notes, recommendations, questions

I have one recommendation (more like a wish) for PhD student Zhana Koleva: Aim to publish your articles outside the country as well. This will make you a recognizable scientist beyond the borders of Bulgaria.

7. Conclusion

The proposed dissertation work on the topic „Formation of social competence through Bulgarian folklore 1.-4. Class“ with author Zhana Plamenova Koleva fully meets the requirements of the law on RASRB and the Regulations for its application.

I propose to the respected members of the Scientific Jury to award the educational and scientific degree „Doctor“ to Zhana Plamenova Koleva in the Department of Higher Education 1. Pedagogical Sciences, Professional Direction 1.2. Pedagogy, specialty Preschool and primary school pedagogy.

08/06/2024

Member of the Scientific Jury:
(Prof. Marina Nikolova, PhD.)